

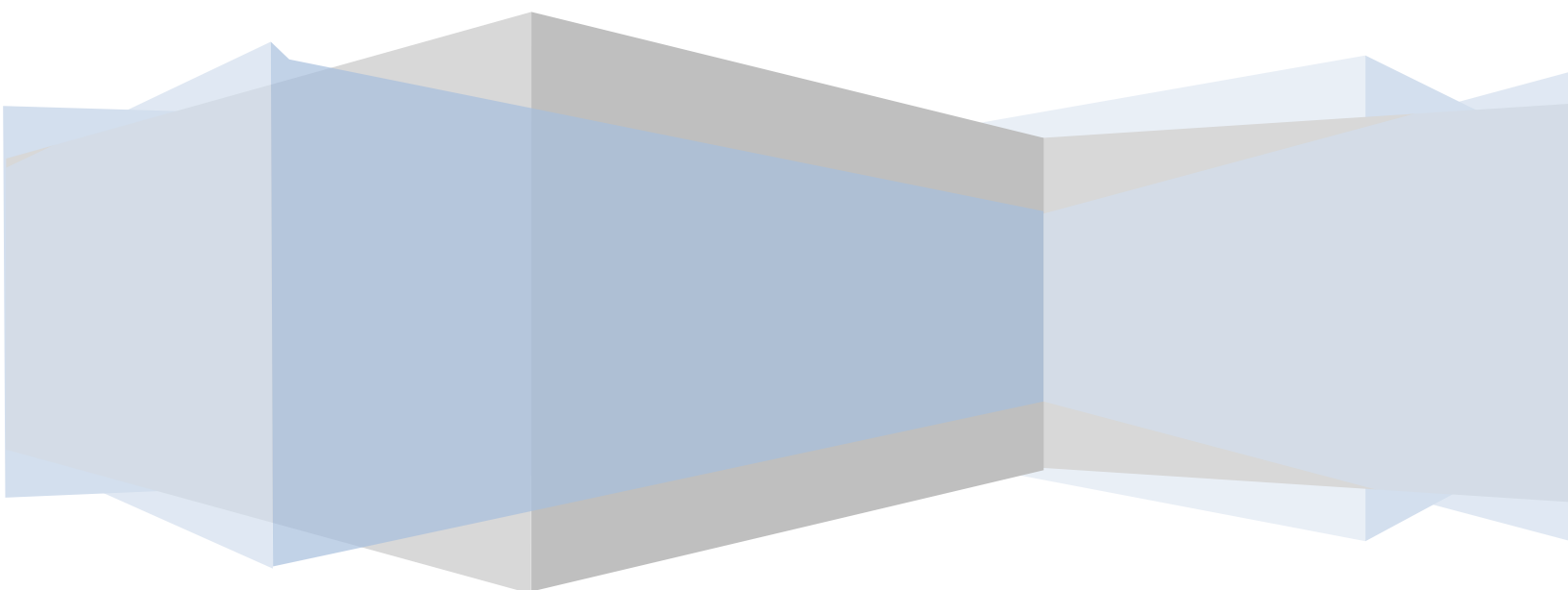
www.bgrf.org

Министерство на правосъдието

Фондация „Български център за джендър изследвания“

МЕТОДИКА ЗА СОЦИАЛНО- ПСИХОЛОГИЧЕСКО КОНСУЛТИРАНЕ НА ПОСТРАДАЛИ ОТ ДОМАШНО НАСИЛИЕ

Издател:

© Фондация „Български център за джендър изследвания”

Автор:

© Радостина Георгиева

Година на издаване: 2018

Цитиране:

Георгиева, Р. (2018). *Методика за социално-психологическо консултиране на пострадали от домашно насилие*. Хасково, Фондация „Български център за джендър изследвания”

Дизайн:

Радостина Георгиева

Този продукт се разпространява под Creative Commons license:

Позоваване - Некомерсиално - Без производни!

Тази методика е създадена по проект „Да обединим усилия в борбата срещу домашното насилие”, финансиран от Министерство на правосъдието с договор № 93-00-183/2018 г. Цялата отговорност за съдържанието на методиката се носи от Фондация „Български център за джендър изследвания” и при никакви обстоятелства не може да се приема, че методиката отразява официалното становище на Министерство на правосъдието на Република България.

Съдържание

УВОД.....	4
ЗА КОГО Е ПРЕДНАЗНАЧЕНА МЕТОДИКАТА	5
КАКВИ СА ОСНОВНИТЕ ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ НА МЕТОДИКАТА.....	5
Основна цел.....	5
Съпътстващи цели	5
ВХОД КЪМ ПРОГРАМАТА.....	6
ОПИСАНИЕ НА ПРОГРАМАТА.....	6
Етапи в консултирането	8
Модели на консултиране	10
Методи на консултиране.....	10
Кризисната интервенция	11
Динамично интервю	11
СПЕЦИФИКА НА СОЦИАЛНО ПСИХОЛОГИЧЕСКОТО КОНСУЛТИРАНЕ С ЖЕРТВИ НА ДОМАШНО НАСИЛИЕ	12
ЕКИП ЗА РАБОТА ПО МЕТОДИКАТА ЗА СПК	14
БАЗИСНИ УМЕНИЯ НА СПЕЦИАЛИСТИТЕ.....	14
ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ НА РАБОТА.....	15
КЪДЕ МОЖЕ ДА СЕ ПРИЛАГА МЕТОДИКАТА ЗА СПК	16
ОСНОВНА ДОКУМЕНТАЦИЯ.....	16
ПРИЛОЖЕНИЯ.....	18
Приложение № 1.....	18
Приложение № 2.....	19
Приложение № 3.....	20
Приложение № 4.....	21
Приложение № 5.....	25
Приложение № 6.....	27
Приложение № 7.....	28

УВОД

България е една от страните в Европа, които са приели закон за защита от домашно насилие, в който се уреждат правата на лицата, пострадали от домашно насилие, мерките за защита и реда за тяхното налагане (ЗЗДН, 2005). Чл. 2. от ЗЗДН гласи: *“Домашно насилие е всеки акт на физическо, психическо или сексуално насилие, както и опитът за такова насилие, принудителното ограничаване на личната свобода и на личния живот, извършено спрямо лица, които се намират или са били в семейна или родствена връзка, във фактическо съпружеско съжителство или които обитават едно жилище.”*

Домашното насилие може да се определи като система от поведения на един човек за запазване на властта и контрола над друг човек. И дори на пръв поглед да изглежда, че домашното насилие е нещо импулсивно, то всъщност е целенасочено действие. За домашно насилие се говори в случаите, когато това е повтарящ се и с нарастваща честота цикъл на физическо, вербално, емоционално, психическо и икономическо насилие с цел контрол, заплашване и внушаване на чувство на страх.

Семейното насилие (домашното насилие) се характеризира с това, че придобива всеобщ, генерализиран характер. Насилието в семейството винаги е симптом на фамилна дисфункция. Повечето малтретирания над партньора са трайни модели, установяващи се твърде рано във връзката между партньорите. Възможно е да има малтретиране на партньора и преди брака, като доминантна тема в предбрачното насилие е ревността. Чувството на несигурност в предбрачната връзка, променените полови норми и роли, амбивалентността на половите стандарти и очакванията към тези промени генерират чувства на подчиненост и несигурност. Кохабитацията, анамнезата за насилие в семейството и алкохолната консумация са други съдействащи фактори за предбрачно насилие. Бременността също е период, който се идентифицира като рисков за физическо малтретиране. За такова малтретиране се съобщава при 15% от бременните жени.

Най-честата характеристика при малтретираните жени е **зависимостта**. Жертвите на насилие от страна на партньора, описват живота в семейството като характеризиращ се със страх, фрустрация и гняв. Когато малтретираната жена се опитва да изостави съпруга си, тя е и застрашена, и заплашваща. Малтретиращият съпруг започва истинска война за съзнателното компрометиране на жена си. Най-типичните причини, непозволяващи на жената, подложена на насилие, да промени своята жизнена ситуация са: непознаване на собствените права и възможности, наличието на жилищни проблеми, както и многочислените социални нагласи, относно семейството и брака.

Илюзията, че насилието повече няма да се повтори, също пречи на жените да напуснат насилника, но за съжаление в повечето случаи насилието отново се повтаря. Търсенето на професионална психологическа помощ изисква голяма смелост от страна на жертвата. Понякога, от самия акт на насилието до момента на търсенето на помощ, могат да минат години. Оказаната професионална помощ помага случилото се да се преживее

конструктивно и пострадалият да се превърне от “жертва на насилие” в “човек преживял насилие”. Клиентът се подкрепя да търси и да оцени собствените си ресурси за промяна.

ЗА КОГО Е ПРЕДНАЗНАЧЕНА МЕТОДИКАТА

Социално психологическото консултиране (СПК) е общ подход в предоставянето на социални услуги, но също така може да бъде предоставяно и като самостоятелна услуга. Методиката за СПК е предназначена за:

- ✚ Пълнолетни лица, жертви на различни форми на домашно насилие (физическо, сексуално, психическо и икономическо);
- ✚ Малолетни и непълнолетни лица, жертви на различни форми на домашно насилие (физическо, сексуално, психическо).

КАКВИ СА ОСНОВНИТЕ ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ НА МЕТОДИКАТА

Основна цел

- ✚ Помощ на жени, жертви на домашно насилие да започнат процес на социална рехабилитация и интеграция.
- ✚ Намаляване на влиянието на травматичното преживяване върху живота на зрялата личност и здравословно преодоляване на травматичните преживявания и изграждане на психическа устойчивост.
- ✚ Повишаване на информираността и чувствителността по темата за насилието в контекста на спазване правата на човека.

Съпътстващи цели

- ✚ да предостави защитено пространство;
- ✚ да сведе до минимум последиците от преживяно насилие;
- ✚ да обедини усилията на професионалисти от различни институции;
- ✚ овластяване на жените;
- ✚ излизане от ситуация на насилие;

- ✚ подпомагане във вземането на решения;
- ✚ подпомагане на родителстването;
- ✚ в дългосрочен план- изследване на тяхното участие в насилствените взаимоотношения и развитието на алтернативни поведенчески модели.

ВХОД КЪМ ПРОГРАМАТА

Първа стъпка – получаване на сигнал за домашно насилие и първоначална оценка на ситуацията:

- ✚ телефонно обаждане в центъра;
- ✚ насочване на случаи от полицията;
- ✚ посещение на място в консултативния център;
- ✚ насочване на случаи от ДСП, ОЗД, социални служби, НПО и др.

ОПИСАНИЕ НА ПРОГРАМАТА

Специализираното социално-психологично консултиране съчетава в себе си социален и психологичен модел на партниране (формулиране на проблема на езика на човешкото страдание, загуба, поносимост и болка, оценка на потенциала и определяне на ефективен път за справяне), както и разглеждането на проблема в един по-широк контекст, а именно начина по който обкръжаващата система и среда допринасят за неговото проявяване и поддържане.

- ✚ Социално-психологическо консултиране се осъществява в рамките на специфични или общи социални услуги.

- ✚ Извършва се в обособено физическо пространство, отговарящо на условия за сигурност и конфиденциалност. По изключение се допуска психологично консултиране на място (при специфика на някои социални услуги). Не се допуска прекъсване на сесия за психологическа подкрепа заради телефонно обаждане, почукване на вратата, влизане на друго лице в стаята и др.;

- ✚ Социално-психологическо консултиране се предоставя само по заявка на нуждаещото се лице. За неговата ефективност е много важно да се зачете неговия избор;

- ✚ Достъпът до методиката за социално-психологическо консултиране е свободен и нуждаещите се лица могат да потърсят помощ лично или чрез насочване от друго лице или организация/институция;
- ✚ Достъпът до програмата става чрез обаждане и предварителна уговорка за ден и час на срещата;
- ✚ След първоначалната оценка с клиента се договаря честотата на сесиите и продължителността на работата. В зависимост от индивидуалните потребности на клиента и неговото развитие е възможно времевата рамка да бъде предоговаряна;
- ✚ Кабинетът за социално-психологическо консултиране разполага с удобни столове/кресла, разположени на дистанция не по-малка от 1,5 м;
- ✚ Социално-психологическо консултиране стартира с първоначална оценка на случая, която може да продължи от 2 до 4 сесии;
- ✚ Сесиите за социално-психологическо консултиране продължават средно 50 минути. Те се осъществяват един или два пъти в седмицата по договорен график в точно определени дни и часове;
- ✚ Социално-психологическо консултиране е краткосрочно и може да продължи от няколко срещи до няколко месеца;
- ✚ По време на сесиите не се допуска присъствието на трети лица (освен по изключение);
- ✚ Новопостъпилите случаи се представят на седмични екипни сбирки на социалната услуга, на които се обсъжда оценката на случая и се определят насоки на работа.

Съществуват ясни процедури за работа в следните ситуации:

- ✚ При висок риск за здравето и живота на лицето, което се ползва от психологическа подкрепа (при суициден риск или риск от самонараняване и др.);
- ✚ При работа с дете;
- ✚ При работа с лице с психиатричен проблем;
- ✚ При работа с лице със зависимост;

✚ Психологическото консултиране се предоставя на официалния за страната език (освен по изключение). Препоръчително е, когато консултациите се провеждат на чужд език, да включват и участието на преводач и/или културен медиатор.

Основен метод на работа в консултирането е **работата по случай**.

Цели:

- ✚ Да отговаря на индивидуалните потребности от грижи;
- ✚ Да възстановява и поддържа независимостта;
- ✚ Да предотврати или намали отрицателния ефект насилието;
- ✚ Да постигне еднакви възможности за всички;
- ✚ Да насърчава собствения избор и самоопределяне;
- ✚ Да поощрява партньорството между потребителите и предлагащите услуги.

Три основни направления работим при воденето на случай:

- ✚ Оценка, която включва нуждата от подкрепа на грижещите се за пострадалото лице;
- ✚ Планиране и споразумяване за предпочитаните възможности на подкрепа;
- ✚ Осъществяване, контролиране и преразглеждане на случая.

Етапи в консултирането

Терапията при работа с последствията от насилието преминава през следните етапи (Кораблина и др., 2001):

1. Решение на жертвата да потърси помощ

Когато симптомите са толкова силни, че е невъзможно повече да се търпи, жертвата решава, че трябва нещо да се промени и се обръща за помощ. Задачата на психолога на този етап е да създаде безопасно пространство за клиента и да оцени неговото психологическо и соматично състояние. Това може да отнеме няколко седмици или месеци.

2. Стадий на кризата

Този стадий е много труден за жертвата на насилие, тъй като изпитва много силни чувства и болка. От консултанта се изисква много силна подкрепа, като срещите с клиента могат да бъдат и по-чести. Полезно е да се изясни потенциалният риск за самоубийство и да се поговори на тази тема. Важно е клиентът да осъзнае, че този стадий няма да продължи вечно.

3. Спомняне на случилото се

Ако се установи доверие между психолога и клиента, ще последва разказ за това, което се е случило.

4. Вярa

Този стадий е важен, ако човек се съмнява в точността на спомените. За клиента е много важно да повярва в себе си и в своите спомени.

5. Преодоляване на мълчанието

Следва разказ за детайлите на случилото се, в който като правило се проявява чувство на срам и страх, да не изплашат слушащия, а също така е възможен и страх от повтаряне на насилието. Ако човек е решил да разкаже за това на психолога, то той ще може да разкаже за това и на още някой (например, приятел) и тогава ще изчезне вътрешната изолация.

6. Снемане от себе си на вината за случилото се

Човек може да вини себе си за това, че не е могъл да се защити. Не се опитвайте да разубеждавате жертвата, че тя не е виновна – тя няма да повярва в това, а е важно да снемете от клиента отговорността за случилото се.

7. Подкрепа на “детето”

Много хора, преживели насилие в детството, не умеят да се радват на живота. На този етап е необходимо да се установи контакт с “раненото дете”, като може да се използва арттерапия или танцувално-двигателната терапия на Бланш Еван (Evan, 1991).

8. Възвръщане на доверието в себе си

Повишаване на самооценката на клиента. Определени лични граници на клиента, които са били нарушени при насилието, сега могат отново да се върнат под контрола на клиента.

9. Оплакване на загубата

Прощаване с това, което е било изгубено в момента на насилието.

10. Гняв

На стадия на оплакването обикновено на повърхността излиза и гневът, който дълго време е бил задържан вътре. Задачата на консултанта на този етап е да не пречи на изразяването му.

11. Разкриване и конфронтация

Важно е, клиентът да изрази своя гняв към насилника, като за целта може да се напише писмо, в което да изрази чувствата си или да се използват ролеви игри

12. Прощаване

Има се предвид прощаването на себе си - от страна на клиента. Не е нужно да се прости на насилника, защото това може да бъде още една жертва, която му принася пострадалия. Смисълът на прощаването е в това, клиентът да се освободи от насилника.

13. Обръщане към духовността

Възвръщане на представата за това, че светът е и добър, и лош. Изчезва усещането за отделеност от света, неспособността да се усеща красотата и се възстановява връзката между Аз-а и тялото. Възражда се доверието към хората.

14. Справяне с травмата и продължаване напред

Това е моментът, в който клиентът чувства, че е успял да се справи с травмата и вече може да продължи напред. Постепенно трябва да започне да се говори за това, че терапията приключва и настъпва времето, в което трябва да се разделите с клиента.

Основни стъпки в директната работа

- ✚ **Първа /стъпка/** - консултантът прави социално-психологична оценка на специфичните нужди на клиента, задължително **С УЧАСТИЕТО НА КЛИЕНТА!**
- ✚ **Втора стъпка** - изготвяне на формулировка по случая. Определя основните проблемни области при клиента. Определят се неговите ресурси за справяне.
- ✚ **Трета стъпка** - изготвяне на програма от грижи.

Модели на консултиране

Патерналистичен – водещият консултирането е максимално контролиращ

Партньорски – консултантът и клиента са равнопоставени, всеки със своите компетенции.

Методи на консултиране

- ✚ **Кризисна интервенция**
- ✚ **Динамично интервю**

Кризисна интервенция- кризисната интервенция е краткосрочна и се фокусира върху разрешаване на актуалния, непосредствено даден проблем. Основна цел на кризисната интервенция е възстановяването и справянето с кризисната ситуация и емоционалната криза вследствие на насилие и свеждане до минимум риска от повторно травмиране.

Основни характеристики на кризата:

- ✚ Остро протичане;
- ✚ Явни изменения в поведението - нарушен самоконтрол;
- ✚ Безпомощност и неефективност в действията;
- ✚ Вътрешна напрегнатост, тревожност, обърканост;
- ✚ Чувство на застрашеност.

Етапи на протичане на кризата:

- ✚ Кризисно събитие;
- ✚ Етап на ранимост;
- ✚ Преципитиращ фактор;
- ✚ Етап на активно кризисно състояние.

Симптоми в кризисното състояние:

- Емоционални;
- Когнитивни;
- Соматични;
- Поведенчески.

Кризисната интервенция помага за бързо справяне със същината на проблема.

Използвани техники:

- Сугестия;
- Подкрепа чрез социалното обкръжение;
- Медикаментозно повлияване;
- Свързване с клиента;
- Планиране на терапевтичните задачи;
- Насърчаване на клиента за ангажиране в терапевтичната връзка;
- Разбиране на неадаптивното му поведение;
- Подпомагане за неговото преодоляване.

Етапи на кризисната интервенция:

- първи контакт;
- спечелване доверието на клиента;
- преценка на състоянието на клиента и тежестта на проблематиката;
- определяне остротата и вида на кризата /брачна, фамилна, суицидална/съставяне план за действие

Същинска интервенция:

- овладяване на афективните напрежения и реакции;
- оказване на поддръжка и повдигане чувството за собствена стойност;
- окуражаване и проучване на стратегиите, с които пациентът е решавал предшестващи кризи;
- адекватна преработка и шанс за формиране на нов стил на поведение и нова ориентация в живота.

Динамично интервю – събира данни и използва специфични техники на интервюиране, в чиято основа стои ДИНАМИЧНИЯ ПРОЦЕС - интеракцията между двама души.

Фази на динамичното интервю:

1. Въвеждане
2. Отваряне
 - А. Очаквания и съзнавани потребности на клиента
 - Б. Психично състояние на клиента:
 - В. Несъзнаваните потребности на клиента и гледната точка на клиента
3. Същинско интервю
 - А. Съдържателни области на интервюто
 - Б. Процесни области на същинско интервю
4. Затваряне
5. Приключване

СПЕЦИФИКА НА СОЦИАЛНО ПСИХОЛОГИЧЕСКОТО КОНСУЛТИРАНЕ С ЖЕРТВИ НА ДОМАШНО НАСИЛИЕ

Разговорът с пострадали от насилие изисква разбиране на проблема, специални умения и подготовка на специалистите, поради трудностите, които възникват при работа с жертвите:

- Често разсейване и невъзможност на клиента да се фокусира върху темата. При разговор с пострадали от насилие се забелязва, че те трудно се фокусират върху обсъжданата тема, лесно се разсейват, не си спомнят какво сте обсъждали току-що. Задачата на специалиста е да помогне на човека да задържи вниманието си върху темата за да може да изведе най-належащите нужди в настоящата ситуация. Това може да се постигне чрез задаване на детайлни отворени въпроси и често връщане на вниманието на клиента върху обсъждания проблем.
- Амбивалентност и колебание при взимане на решение за отделяне от насилника. Обикновено най-трудно е взимането на решение за отделяне от извършителя на насилие. Клиентът е притеснен за това как ще устрои отново живота си, как ще се отдели от познатата обстановка и страх от това какви ще бъдат ответните действия на извършителя на насилието. Не бива да се подценява страха на жертвата от ескалация на насилието в случай, че напусне насилника. Ако клиентът има подобни притеснения, трябва да бъдат разбрани, защото са от съществена важност за насочването към съответните служби и институции, вкл. и за съдействие за търсене на защита. Ако специалистът даде на клиента ясна и достоверна информация за това как може да бъде защитен от по-нататъшни посегателства от насилника, ще подпомогне и мотивира взимането на решение за напускане. Важно е да се вземат предвид интересите на децата, ако има такива, и да се обясни по какъв начин ще бъде осигурена тяхната защита.

Даването на достоверна информация е от ключово значение за здравето, живота и безопасността на клиента и неговите деца. Не трябва да се предлагат възможни решения,

особено когато специалистът не разполага с достатъчно информация за процедурите и службите, които могат да бъдат ангажирани в конкретния случай. Клиентът най-добре познава ситуацията, в която се намира и единствено той/тя може да вземе решение за своите по-нататъшни действия.

- Клиентът не е потърсил съдействието на службите и организациите, към които е бил насочен при първата среща. След като е дадена достатъчно информация и клиентът е решил да предприеме стъпки по отделяне от насилника не бива просто да бъде изпратен с телефонен номер на една организация, или да му се каже в коя приемна за граждани да отиде и да подаде молба. При подобни случаи е почти сигурно, че клиентът няма да се обади или посети службата за получаване на съответните услуги.

Ефективното насочване на клиента към спасение от ситуация на домашно насилие включва обяснение навсички стъпки и процедури, през които е необходимо да премине и приблизителната продължителност на времето, което всяка една от тях ще отнеме. Трябва да се отдели време и посъветва клиента как да комуникира ефективно с различните служби и организации, как да представя случая си, как да заявява ясно своите нужди и какви права и задължения има при ползването на съответните услуги.

Специалистът може да поиска разрешение от клиента той да направи първото телефонно обаждане в съответната организация, за да представи накратко случая и да остави координатите на клиента за връзка с него. Може и да предложи на клиента да се обади на организацията в негово присъствие.

Може да придружите клиента до съответната служба и да му помогне при попълване и подаване на необходимите документи.

- Недоверие към информацията, която се предоставя и към службите, които се препоръчват. Социалният работник често се сблъсква с недоверие от страна на клиентите, което е насочено към начина на предоставяне на социални услуги и от системата като цяло. Клиентите имат своите основания за такова отношение и не бива да бъдат обвинявани за него. Трябва да бъдат помолени да разкажат за своя предишен негативен опит при ползване на социални услуги, за да стане яснона какво се дължи проявеното недоверие. Отново трябва да бъдат обяснени ясно какви са процедурите, необходимите документи и сроковете за получаване на съответните услуги. Важно е клиентът да не остане с грешно впечатление, че процедурите са по-опростени и бързи отколкото в са действителност. Подобни недоразумения създават негативен образ на социалната система в обществото като цяло.

- Недоверие в професионалната компетентност на специалиста. Възможно е жертвата на насилие да не желае се довери, и да е резервирана по отношение на професионалните умения на специалиста. Специалистът трябва да обясни точно каква е неговата професионална роля, по какъв начин може да окажете подкрепа и помощ и какво не може да направи. Недоверието от страна на клиента е нормално, не бива да се забравя, че той знае най-добре своята житейска ситуация, какво е преживял и преживява в

момента. Затова специалистите трябва да са внимателни в изказванията си и да не правят генерализирани изводи и заключения от споделената информация.

ЕКИП ЗА РАБОТА ПО МЕТОДИКАТА ЗА СПК

Екипът на програмата за социално-психологическа работа при случаи на домашно насилие се определя според нуждите за предоставяне от помощ и подкрепа в рамките на конкретната услуга на конкретната територия. Необходим е поне един социален работник подготвен да работи по случаи на домашно насилие, който да има възможност да работи под супервизия (индивидуална или групова) и периодично да получава надграждащи обучения с цел поддържане нивото на професионална подготовка.

Обучение на екипа – задължително въвеждащо обучение за работа с хора, пострадали от домашно насилие и периодични надграждащи обучения, не по-рядко от веднъж на 6 месеца;

Супервизия – ежеседмична индивидуална супервизия на всеки член от екипа и периодична групова всеки месец;

Конфиденциалност: всякаква устна или писмена информация, която може да доведе до разпознаване на потребителя, трябва да бъде споделяна с други само с неговото информирано съгласие. Единствените изключения са в случаите, в които е необходимо да се защити потребителя, ако има известен риск за живота, здравето или свободата му или да се защити безопасността.

БАЗИСНИ УМЕНИЯ НА СПЕЦИАЛИСТИТЕ

- ✚ Умения за активно емпатично слушане;
- ✚ Умение за разпознаване на психични защитни механизми;
- ✚ Умение за разпознаване на симптоматика при следните психични състояния – безпокойство, тревожност, вина, суицидни мисли или поведение;
- ✚ Умения за разпознаване невербално на общуване;
- ✚ Умения за прилагане на техники за кризисни интервенции;
- ✚ Знания за травматични преживявания, справяне и оцеляване;
- ✚ Базисни разбирания за добро живеене и социално включване;
- ✚ Знания и умения за прилагане принципа на конфиденциалност;

- ✚ Комуникативни умения и техники за интервенции;
- ✚ Умения за работа в екип;
- ✚ Знания за динамика на домашното насилие и насилието основано на пола;
- ✚ Знания за наказателната и гражданско-правната система;
- ✚ Информация относно възможностите на държата и ресурсите на местната общност;
- ✚ Умения за спазване принципа на недискриминативност и толерантност към разнообразието;
- ✚ Умения за приемане и уважаване на стратегиите за справяне, които лицето е изградило в резултат на преживяното насилие;
- ✚ Уважаване и подкрепяне на правото на избор и на контрол на лицето върху процеса на справяне;
- ✚ Умения за създаване на атмосфера, която да отговаря на нуждата на жертвите на насилие от сигурност, уважение и приемане;
- ✚ Умения за подкрепа на силните страни на пострадалото лице, способността му за адаптация и устойчиво справяне със симптомите на травмата;
- ✚ Умения за разбиране на всяко пострадало лице в контекста на неговия жизнен опит и средата, от която произхожда.

ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ НА РАБОТА

- ✚ **Уважение към личността и зачитане на нейното достойнство** - осигуряване на сигурност, безопасност и уважение към клиента на услугата и екипа, заемане на страната на жертвата като „пострадало лице”;
- ✚ **Разпознаване на децата като жертва на домашно насилие** – децата, които живеят в среда, в която има домашно насилие, дори и да не са физически наранявани, получават психически травми, които остават трайни последици в тяхното развитие. Това е отразено в чл.2 от Закона за защита от домашно насилие и е наложително да се вземе под внимание;
- ✚ **Предоставяне на пълна информация и подкрепа**, чрез които жертвата да направи информиран избор и достъп до услуги, които да помогнат преодоляването на последиците от насилието. За постигането на ефективно социално подпомагане на жертвите на домашно насилие е необходима мултидисциплинарна координация, която изгражда мрежи за интервенция, както и процеси и процедури за насочване.

Необходимо е да се изградят партньорства между ДСП, РДСП, община, полиция, прокуратура, съд, образователни и здравни институции, НПО, дарители;

- ✚ **Принципите на конфиденциалност** - трябва да бъдат обяснени на потребителя, преди да се предложат услуги;
- ✚ **Безопасност, закрила и сигурност** - това важи за безопасността на потребителя на услугата, неговите деца или други уязвими хора, свързани със случая и екипа. Безопасността тук не се отнася само до физическата сигурност, а и психо-социалната безопасност и социално включване;
- ✚ **Овластяващ подход** -услугите трябва да гарантират, че потребителите им могат да назоват преживяванията си, да са запознати с правата си и да вземат решения в подкрепяща среда, която ги третира с уважение, достойнство и чувствителност.
- ✚ **Разбиране за насилието над жени**, като причина и следствие от неравенството между жените и мъжете. Екипите, предоставящи социални услуги, е необходимо да имат разбиране за динамиките на насилието между половете, знания за различните форми на насилие над жени, антидискриминация и др.

КЪДЕ МОЖЕ ДА СЕ ПРИЛАГА МЕТОДИКАТА ЗА СПК

- ✚ Кризисен център за жертви на домашно насилие;
- ✚ Консултативен център за домашно насилие;
- ✚ Център за социална рехабилитация и интеграция;
- ✚ Подслон;
- ✚ Център за обществена подкрепа;
- ✚ Център за настаняване от семеен тип.

ОСНОВНА ДОКУМЕНТАЦИЯ

Информация за психологическото консултиране се съхранява в личното дело на всяко лице съобразно Етичния кодекс на Българската асоциация по психотерапия и

изискванията на Закона за защита на личните данни. Информацията за психологическото консултиране включва(в приложенията):

- Декларация за лични данни по ЗЗЛД (Приложение № 1);
- Телефонна заявка (Приложение № 1)
- Първоначална оценка на случая (Приложение № 3)
- Оценка на риска (Приложение № 4)
- Формулировка по случая (Приложение № 5);
- Протоколи от консултациите (Приложение № 6);;
- Заключителен доклад по приключване на случая (Приложение № 7);
- Междинни обобщения за прогреса в хода на консултирането;
- Кореспонденция и контакти по случая с други служби и лица;
- Текущи бележки по случая.

Папките с личните дела на клиентите се съхраняват по начин, по който да са достъпни само за служителите на програмата и клиентите по изискванията на Закона за личните данни. Лицата, получаващи психологическо консултиране, имат право на достъп до информацията, която се съхранява в личното им досие.

ПРИЛОЖЕНИЯ

Приложение № 1

ТЕЛЕФОННА ЗАЯВКА №..... //...../

дата час

1. Име, презиме, фамилия
2. Възраст Семейно положение
3. Дата на последен акт на насилие.....
4. В каква родствена връзка е с извършителя на насилието.....
5. Деца, свидетели на насилието
6. Други свидетели на насилието.....
7. Кратко описание на проблема.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

8. Договорена дата за среща със специалист:.....

Приел :.....

/ име, фамилия/

Подпис:.....

Приложение № 2

ДЕКЛАРАЦИЯ ЗА ДАВАНЕ НА СЪГЛАСИЕ ЗА ОБРАБОТКА НА ЛИЧНИ ДАННИ

- *Трите имена:*.....
- *Възраст / ЕГН:*.....
- *Телефон за връзка:*.....
- *Актуален адрес:*.....
- *Образование:*.....
- *Трудова заетост/ Работите ли? /*.....
- *Семейно положение(деца,)*
- *Етническа принадлежност/попълва се по желание/.....*
- *Здравословно състояние/има ли ЛКК, ТЕЛК/:*.....
- *Последен акт на домашно насилие /дата/:*.....
- *Насочване /от къде разбрахте за нас?/.....*

Декларирам, че съм съгласен да предоставя информация за лични данни, съгласно чл.4 т.2 и т.5 от Закона за защита на личните данни, на Фондация “Български център за джендър изследвания”, за да бъдат обработвани за целите на моята защита срещу домашно насилие - оказване на специализирана помощ, помощ от страна на полицията, при търсене на работа, търсене на защитено място и др.

Дата:.....

гр.....

Подпис:.....

Приложение № 3

ПЪРВОНАЧАЛНА ОЦЕНКА НА СЛУЧАЙ

1. Трите имена:.....
2. Възраст:.....
3. Описание на целевата група в която попада лицето:.....
4. Колко години брак/съжителство/ с извършителя има?:.....
5. Деца /имена, година на раждане/:.....
6. Дата на последен акт на ДН:.....
7. Къде живее след акта на насилие?.....

8. Непосредствен повод за сесията:.....
.....
.....

9. История на заявения проблем:
.....
.....
.....
.....

10. Подкрепяща среда:.....

11. Предишни опити за справяне:.....

12. Ресурси за справяне:.....

13. Договаряне за ползване услугите на вътрешен специалист / дата и час/:
 - Юрист
 - Психолог
 - Трудов посредник
 - Кризисен център

14. Насочване към външен специалист:
15. Насочване към институция:

Дата:

Час /от –до/

Провел интервюто:

/Име и подпис/

Приложение № 4

ОЦЕНКА НА РИСКА ПРИ ЖЕРТВИ НА ДОМАШНО НАСИЛИЕ (ДН)

ИМЕ:

1. НАСТОЯЩА СИТУАЦИЯ

1	Не се чувства в безопасност в ежедневието си?	
2	Споделила е с някого за домашното насилие? (с кого и защо?)	
3	Получавала е някакъв вид помощ и подкрепа?	
4	Какви са резултатите (позитивни или негативни) от миналите усилия при разрешаване на проблема или при търсенето на помощ	
5	Зависима ли е за финансови средства?	
6	Партньора/съпруга я спира да се вижда с приятели, познати, членове на генеричното семейството?	
7	Подслушва разговорите ѝ, чете съобщенията ѝ от електронната поща и/или телефона?	
8	Следи, звъни ѝ по телефона, търси контакт с нея и/или я тормози и безпокои?	
9	Чувства се депресирана?	
10	Има ли суицидни мисли?	
11	Злоупотребява ли с алкохол и/или наркотици?	
12	Споделят общо жилище?	
13	В брачни отношения /съжителство на семейни начала ли са?	
14	Клиентката не желае да види партньора/съпруга си публично осмян и/или финансово ошетен.	
15	Притеснява се, че ако се появи в съда това може да доведе до последствия и за нея. (Например да си загуби работата, отхвърляне от близки, нов риск от насилие и др. .	
16	Страхува се, че ако се раздели с него ще бъде отхвърлена от семейството, приятелите и/или религиозната общност.	

2. ДЕЦА В СЕМЕЙСТВОТО

1	Бременна е.	
2	Грижи се за деца (свои или доведени).	
3	Имат общи (законни) деца.	
4	Знае, че детето/децата е чуло/са чули какво се случва при някои от инцидентите.	
5	Знае, че детето/децата /са свидетел/и на някое от инцидентите.	
6	Съпругът/партньорът е наранявал поне веднъж детето/децата.	
7	Съпругът/партньорът е заплашвал да нарани детето/децата.	
8	Съпругът/партньорът е заплашвал да убие детето/децата.	

3. ИСТОРИЯ НА ДН И ОЦЕНКА НА ЗАПЛАХАТА

1	Инцидентите зачестяват.	
2	Инцидентите се влошават.	
3	Жената отрича насилието и отказва да повярва/приеме, че с действията си съпругът/партньорът ѝ я наранява.	
4	Съпругът/партньорът казва/прави неща от сексуален характер, които я карат да се чувствам зле и физически наранена.	
5	Съпругът/партньорът е използвал оръжие или предмети, за да я нарани.	
6	Съпругът/партньорът я кара да се чувства отговорна и/или засрамена от неговото насилие.	
7	Опитвала се е да напусне в рамките на последната година.	
8	Знае, че е заплашвал да нарани членове от семейството ѝ и/или хора от близкото ѝ обкръжение(пояснете кого)	
9	Знае, че е наранявал членове от семейството ѝ и/или хора от близкото ѝ обкръжение.(пояснете кого)	
10	Злоупотребявал е или е наранявал домашни любимци и/или други животни.	
11	В резултат на поведението на съпругът/партньорът има друг човек, който я заплашва и от когото се страхува(пояснете кой и от кого)	
12	Вярва на заплахите, които той ѝ отправя.	
13	Заплашва я в присъствието на други хора.	
14	Има писмени и/или запис на отправяните телефонни заплахи	
15	Описва подробно това, което ще направи с нея, когато я заплашва.	
16	Има видими следи/белези в следствие на физическа злоупотреба (<i>опишете</i>)	
17	Разрушавал е обща собственост, особено нейна, по време на гневните си изблици.	
18	Има история на насилие в миналото.	
19	При насилието има ли душене или опити за душене <i>Този акт сериозно увеличава възможността за сериозно увреждане или смърт, но често е описван от нарушителите като опит за удържане на една „излязла от контрол” жертва. Така или иначе индикацията за душене или „удържане” е злоупотребаваща тактика и е критична при правенето на цялостна оценка.</i>	
20	Жертвата в началото вижда звездички, временно припада или губи съзнание за известен период или губи контрол над мехур и черва? Впоследствие има ли някаква степен на подуване на шията? Има ли натъртвания, изгаряния или червени следи или петна по шията? Има ли зачервяване на „бялото” на очите? Повръщания или изкашляне на кръв? Трудно вдишване или преглъщане? Дрезгав глас или липса на глас? Главоболие и/или болка във врата?(<i>подчертайте</i>)	
21	Насилието включва ли удряне на главата или нейното увреждане?	
22	Колко добре тя може да комуникира? (<i>Опишете</i>)	

4. НАСИЛНИКЪТ...

1	е неин бивш партньор/съпруг, др.	
2	е неин настоящ партньор/съпруг, др.	
3	е прекомерно ревнив и се опитва да контролира всичко, което прави.	
4	има силно изразено чувство за собственост.	
5	е безработен в момента.	
6	има финансови затруднения.	
7	има проблеми с алкохол, наркотици и/или предписани медикаменти.	
8	е бил жертва и/или свидетел на ДН. Историята на детството на насилника включва ли ДН? Физическа детска злоупотреба? Сексуална злоупотреба? (пояснете)	
9	има внезапни и/или неконтролируеми промени в настроението си.	
10	е заплашвал със самоубийство.	
11	е правил опит/и за самоубийство.	
12	знае, че е замесен в някаква криминална дейност.	
13	има достъп до оръжие.	
14	има ограничителна заповед.	
15	е нарушавал споразумение и/или ограничителна заповед.	
16	е социално зависим от връзката.	
17	е социално изолиран.	
18	е относително привилегирован (по отношение раса, образование и/или професионални умения).	
19	има добро ниво на грамотност.	
20	има особено влечение към филми, телевизионни шоута, видео игри и/или книги, чиито фокус е насилието, силата и отмъщението.	
21	се интересува от истински истории за престъпления и/или убийства.	
22	Скоро ли е годишнината от трагичен инцидент от миналото на насилника?(загубил е значим за него човек, катастрофа или др.)	
23	Как насилникът описва нещата, които са се влошили (провалена връзка, загубена работа) в миналото?	
24	Каква е способността на насилника да разбере мотивите и чувствата на другите хора?	
25	В каква степен насилника има склонност да проектира неговите собствени чувства, страхове или мотиви върху другите?	
26	В състояние ли е насилникът да поеме отговорността за действията си?	
27	Известно ли ви е дали насилникът страда от психично заболяване?(пояснете)	
28		

5. КОНТРОЛ

1	Изисква отчет за всичко, което е правила, за всеки, с когото се е срещала и/или за местата, където е била.	
2	Контролира повечето от финансовите ресурси.	
3	Дал и е списък с неща, които може и не може да прави.	
4	Кара подробно да преразказва разговорите, които е провела с други хора- от семейството, приятели, съседи, колеги...)	

Приложение № 5

Психолог/ консултант :

ПРОТОКОЛ ЗА ПСИХОЛОГИЧЕСКО ОЦЕНЪЧНО ИНТЕРВЮ

Сесия № 1

Дата : 2018 г.

Час :

Кой присъства на сесията:

1. ОБЩИ ДАННИ

Име на клиента :

Телефон за връзка :

Адрес за кореспонденция :

Година на раждане :Г. .

Социално икономически статус :

Образование :

Работа :

.....

Степен на финансова независимост :

Семейно положение/ деца :

.....

.....

Съжителство / с кого е живяла в едно домакинство преди настаняването в КЦ?!/ :

.....

Етническа принадлежност :

.....

2. ИСТОРИЯ НА НАСИЛИЕ :

.....

.....

.....

3. ЗАЯВКА НА КЛИЕНТА

.....
КАКВА ПРОМЯНА ИСКА ДА ПОСТИГНЕ КЛИЕНТА

.....
ИДЕЯ НА КОНСУЛТАНТА ЗА ПРОМЯНА

6. ДОГОВОР ЗА КОНСУЛТАТИВНА РАБОТА :

6.1. ЗА КАКВО ЩЕ СЕ РАБОТИ :

.....
**6.2. ПРОДЪЛЖИТЕЛНОСТ НА РАБОТАТА, КРИТЕРИИ ЗА
ПРИКЛЮЧВАНЕ:**

.....
7. ХИПОТЕЗИ

.....
8. ХОД НА СЕСИЯТА :

.....
9. ФИНАЛНА ИНТЕРВЕНЦИЯ :

.....
10. СЕБЕРЕФЛЕКСИЯ :

.....
11. НАСОЧВАНЕ КЪМ:

.....
12. ИДЕИ ЗА СЛЕДВАЩА СЕСИЯ :

.....
Водещ интервюто : Потребител на услугата:.....

Приложение № 6

ПРОТОКОЛ N:.....

ОТ ПРОВЕДЕНА СОЦИАЛНО - ПСИХОЛОГИЧЕСКА КОНСУЛТАЦИЯ НА ЛИЦЕ,
ПОСТРАДАЛО ОТ ДОМАШНО НАСИЛИЕ

Име на лицето:

Име на консултанта:

Тема на срещата:

Съдържание и процес:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Резултат/договорки с лицето:

.....
.....
.....
.....
.....

Дата: 20.....г.

Времетраене:

Гр. Хасково

Консултант:
/подпис/

Клиент:
/подпис/

Приложение № 7

Доклад за приключване на случай

Клиент:.....

Водещ на случая:.....

Анализ на постигнатото от гл. т. на договорените цели между клиента и консултанта:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Дата:
/ Име, фамилия и подпис/

Водещ на случая: